
STUDIO ENGINE OFF JAARVERSLAG 2025

- Voorwoord vanuit de directie

2025 was het jaar waarin Stichting Studio Engine Off een volgende, betekenisvolle stap heeft gezet in het verwezenlijken van haar ambities. Met *Door het oog van de molen* hebben wij verder gebouwd aan onze zoektocht naar de verbinding tussen muziektheater, erfgoed, en technologie. Niet vanuit grootse gebaren, maar vanuit nieuwsgierigheid om nieuwe theatervormen te creëren, en het publiek de ogen te openen voor een nieuw medium.

De voorstelling speelde 60 keer, bij 10 verschillende molens verspreid over het land. In totaal hebben 1700 bezoekers een VR-bril opgezet en zijn meegegaan op reis door de molens. Voor een groot deel van hen was dit de eerste kennismaking met virtual reality binnen een theatrale context. Het was bijzonder om te zien hoe uiteenlopend er werd gereageerd: van voorzichtige scepsis tot ontroering en verwondering.

Voor onszelf was 2025 minstens zozeer een leerproces. Werken met VR als artistiek medium roept fundamentele vragen op. Wat is de ritmiek van een vorm die zo allesomvattend is? Hoe lang houdt een publiek het vol een bril te dragen? Welke muziek ondersteunt deze wereld zonder hem te overbelasten? En hoe verhoudt het live-aspect zich tot het filmische karakter van de ervaring?

Daarnaast vroegen de samenwerking en afstemming met twintig verschillende molenaars en molen gemeenschappen om zorgvuldigheid. Iedere molen kent een eigen geschiedenis, trots en gevoeligheden. Het gesprek over hoe een molen verbeeld mag en moet worden, was een wezenlijk onderdeel van het proces. Al deze vragen, gesprekken en bevindingen vormden samen het maakproces én de speelperiode van *Door het oog van de molen*.

Een belangrijk fundament onder dit project was de samenwerking met theatercollectief Holy Dirt – Jan Groenland, Ies Kaczmarek en Bram van der Snel – en met theatermaker Aleksej Ovsianikov. Holy Dirt bracht een combinatie van technische kennis en performatieve ervaring mee, bouwde het netwerk van verbindingen en verzorgde de cameravoering. Hun expertise maakte het mogelijk om het concept daadwerkelijk uitvoerbaar te maken op locatie.

Aleksej Ovsianikov onderscheidde zich als maker en performer in de rol van een kwetsbare, zoekende, beschadigde molenaar. Zijn aanwezigheid gaf richting en menselijkheid aan de ervaring en bracht een noodzakelijke gelaagdheid aan in de voorstelling.

Wij ervaren deze samenwerking als waardevol en toekomstgericht. De combinatie met deze vier makers, samen met de verdere ontwikkeling van VR binnen ons werk, wordt voortgezet in een nieuw project in Veenhuizen in het voorjaar van 2026. De inzichten uit 2025 vormen daarvoor een belangrijk vertrekpunt.

Via deze weg spreken wij onze dank uit aan onze zakelijke partners: ErfgoedSpektakel, Vereniging De Hollandsche Molen, BOEi en de VriendenLoterij, voor hun vertrouwen en financiële ondersteuning.

Ook danken wij alle molenaars en de gemeenschappen die de molens draaiende houden op de locaties waar wij hebben mogen spelen. Hun betrokkenheid en bereidheid tot samenwerking waren essentieel.

Tot slot danken wij het bestuur van Studio Engine Off – Roel Twijnstra, Robert Oushoorn en Hans Baaijen – voor hun betrokkenheid en ondersteuning gedurende het jaar.

Met 2025 kijken wij terug op een intensief, leerzaam en richtinggevend jaar.

De directie van Stichting Studio Engine Off
Koenraad Spijker & Quintijn Relouw

L - Koenraad Spijker / R - Quintijn Relouw

- **Door het oog van de molen**

„Via grootse en absurde beelden en een meeslepende geluidswereld beleven toeschouwers de Braakmolen als nooit tevoren. Het publiek wordt ondergedompeld in een universum waarin de molen, het landschap en de mens samenvallen. Door middel van VR en soundscapes stappen zij letterlijk in het maalproces: ze zweven door de nok van de molen, ervaren de kracht van de wind langs de wieken en belanden in surrealistische droombeelden waarin mechaniek en natuur één worden.” - Noord Hollands Dagblad

 Promo 'Door het Oog van de Molen'

Aleksej Ovsiannikov – Acteur / Maker

Bram van der Snel (Holy Dirt) – Techniek / Dronepilot / Maker

Iles Kaczmarek (Holy Dirt) – Camera / Acteur / Maker

Jan Groenland (Holy Dirt) – Camera / Editor / Acteur / Maker

Koenraad Spijker (Studio Engine Off) – Componist / Muzikant

Quintijn Relouw (Studio Engine Off) – Producent / Maker

REPORTAGE Samensmelting van traditie en technologie

Absurde stomme film over molenaar verrast publiek

De belofte van de makers van de voorstelling in de Etersheimer Braakmolen is een samensmelting van traditie en nieuwe technologie. En op die belofte komen ze na. Meerdere camera's en drones, waarvan de beelden allemaal terugkomen in een hypermoderne VR-bril, maken van het bekijken van een oude molen een heel andere ervaring.

Peer van Tetterode
peervantetterode@mediahuis.nl

Etersheim ■ Het is überhaupt moeilijk om iemands dag te verzieken op een zonnige lentedag bij de Etersheimer Braakmolen. Je wordt er al blij van als je er loopt, met overal waar je kijkt uitgestrekt groen. Maar een absurde stomme film, live geschoten als een VR-toneelstuk met alle moderne productiewijzen achter de hand, is toch nog een welkome afwisseling, meent het publiek dat voor de voorstelling van zaterdagmiddag twee uur komt.

Traditie en technologie samenbrengen: dat belooft de voorstelling 'Door het Oog van de Molen', die er op 3 en 4 mei wordt uitgevoerd. De eeuwenoude techniek van de molen wordt via VR-brillen en drones aan het publiek gepresenteerd door theatermakers van Studio Engine Off en Holy Dirt. De voorstelling komt voort uit een samenwerking tussen Erfgoed-spektakel en De Hollandsche Molen.

Alle veertig bezoekers kijken via de VR-bril naar hetzelfde scherm. Een soort ouderwets startscherm van een oude stomme film met daarop de titel van de voorstelling. Maar dan een stomme film waarin je als kijker middenin zit. De pianist, die voor het publiek zit, heeft ondertussen ook een bril opgezet en speelt een ouderwetse cadans onder de beelden.

Draaibewegingen

Het verhaal is makkelijk na te vertellen. De plaatselijke molenaar vereenzaamt snel en mist zijn geliefde. Dat is te zien aan het portret van een vrouw dat hij steeds omhelst. Hij lijkt langzaam gek te worden. Hij kijkt tot in het oneindige naar de draaibewegingen van de mechanieken in de molen. Ook drinkt hij veel te veel jonge jenever. Hij luistert het liefst naar een oud radioprogramma dat alleen maar bedoeld is voor molenaars en alleen maar Bob Dylan en The Doors afspeelt.

Maar de buitenwereld laat hem niet met rust. Venters willen hem bijvoorbeeld smeerolie verkopen en een ambtenaar komt langs om eens uit te leggen dat de molen met de grond gelijk gemaakt zal worden. Er moeten een nieuwe windmolen en een pretpark voor in de plaats komen. Al deze lieden probeert de molenaar de molen uit te jagen. Aan het eind van de voorstelling heeft de kijker het idee dat de molenaar nog doorgedraaid is dan hij al was. Zeker op het moment dat de ambtenaar zich kleedt in de nachtjapon van zijn voormalige vriendin.

Het publiek krijgt een bijzondere kijkervaring met een hypermoderne VR-bril.

FOTO'S PASCAL FIELMCH

99
Wij zijn op dit moment de enige ter wereld die voorstellingen technisch zo aanpakken

Bram van den Snel
Technisch expert VR-brillen, routers en camera's

Toch is het verhaal niet eens het boeiendste. Het zijn eerder de diepe zwart-wit beelden, de langzame overgang van de beelden en de mate van interactie tussen de camera's die alles interessant maken. Zo staan er soms acteurs zeer dicht op het publiek, die dan met een aparte camera worden gevolgd voor op de VR-brillen. Alle scènes zijn live opgenomen met mobiele

Het publiek met VR-brillen en de molen.

camerateams en drones, op het moment dat het publiek zit te kijken.

Meer geschiedenis

Na afloop lijkt het publiek verrast te zijn. Adinde Dunst uit Purmerend vond de beelden prachtig. „Ja, het was een hele verrassing, maar ik had wel meer informatie over de molen verwacht. Meer over de

geschiedenis. Dat miste nu wel een beetje. Dat vond ik wel jammer.”

Karin en Gerry Jansen, ook uit Purmerend, waren ook verrast. „Ze hebben het knap gedaan. Alles zomaar live gespeeld. Ze zorgen er wel voor dat je toch op een andere manier naar zo'n molen gaat kijken. Zo hadden wij een molen nog niet gezien.”

Bram van den Snel van de techni-

Molenvoorstelling

Na dit premièreweekend is de voorstelling nog te zien in onder andere Krijt molens d'Admiraal in Amsterdam-Noord op 12 en 13 juli. Ook is hij op 20 en 21 september in de Jonge Dirk in Westzaan te zien. Kaartjes zijn te koop via erfgoed-spektakel.nl

sche afdeling liep de dag voor de voorstelling nog rond met geknepe billen. „Er was een storm geweest en toen moesten we alle elektronica weer koppelen. Ik ben daar tot half zes 's nachts mee bezig geweest. Maar het is goedgekomen. Dat is de schaduwkant van het feit dat we de enige zijn ter wereld die dit soort theater op dit moment zo aanpakken.”

Financieel jaarverslag

Stand rekening 1-1-2025: €15,81

Stand rekening 31-12-2025: €6821,74

Netto verschil: €6806,93

Betalingen in 2025

BOEI: €70.500

De Hollandsche Molen: €70.000

Netto inkomsten: €140.500

Uitgave totalen

- Betalingen voor geleverde diensten van de 6 makers: **€85.610**
- Technische benodigdheden: **€31.625**
- Decor & kostuum: **€963**
- Aanschaf speaker set + NORD stage piano **€4.661**
- Reiskosten: **€2951**
- Overnachtingskosten: **€ 1.255**
- Per Diem kosten: **€4.346**
- Onvoorzien: **€ 2.282,07**

Netto uitgave: €133.693,07

Het netto verschil op de rekening is meegenomen in de kosten van de stichting in 2026. Hiervan wordt een extra repetitieweekend voor de voorstelling in Veenhuizen begroot, en wordt een opslagbox van gehuurd vanaf de zomer in 2026.